

MRF 2022.255

Vestre Landsrets dom af 25. oktober 2022, 13. afd., sag S-2678-21
(Thomas Jønler, Torben Geneser og Lisbeth Kjærgaard)

Anklagemyndigheden mod T (adv. Gert Lund)

Bøde på 10.000 kr. og tvangsbøder for ikke at efterkomme påbud om reetablering af § 3-beskyttet hede og overdrev, der var ryddet og opdyrket. Udtalt, at krav om fysisk lovliggørelse efter naturbeskyttelsesloven ikke kan gå videre end at fjerne ulovlige indretninger eller bringe en ulovligt fjernet indretning tilbage, hvilket også omfatter fjernelse af tilført materiale.

Sagen angik et areal på ca. 27 ha af T's landbrugsjendom, der var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 som en mosaik af hede og overdrev. Ejendommen var beliggende i et Natura 2000-område, hvis udpegningsgrundlag bl.a. omfattede surt overdrev. I 2016 blev Viborg Kommune opmærksom på, at T havde ryddet og rodfræset arealet og inddraget det i almindelig korndrift. Efter forudgående varsel traf kommunen i juni 2017 afgørelse om, at der ikke kunne gives lovliggørende dispensation fra forbuddet i § 3. Kommunen meddelte samtidig påbud til T om at reetablere den beskyttede natur ved ikke at pløje, gøde, sprøjte eller så og ved, at der blev taget 1-2 årlige høslæt eller blev afgræsset. T påklagede afgørelsen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, der i november 2018 (18/05639 – MAD 2018.396 Mfk) stadfæstede kommunens afgørelse. Da T fortsatte med at dyrke arealet, blev der rejst straffesag mod T for ikke at efterkomme kommunens påbud. T nægtede sig skyldig og gjorde bl.a. gældende, at påbuddet var ugyldigt, idet der ikke i naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5, er hjemmel til at kræve, at T skulle tage 1-2 årlige høslæt, eller at arealet skulle afgræsses. Byretten lagde på grundlag af bevisførelsen, herunder en af kommunen foretaget besigtigelse, til grund, at arealet i marts 2015 var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Byretten bemærkede, at efter praksis kan lovliggørelsen efter naturbeskyttelsesloven ikke gå videre end at fjerne ulovlige indretninger eller bringe en ulovligt fjernet indretning tilbage. Efter forklaringen fra kommunens sagsbehandler var der ved at lave 1-2 årlige høslæt eller afgrænsning tale om

fjernelse af noget af det materiale, der var tilført området. Da fjernelse af tilført materiale måtte anses for at have hjemmel i naturbeskyttelsesloven, fandtes påbuddet ikke i sin helhed at være ugyldigt, også selvom det ikke fremgik af påbuddet, i hvor lang tid foranstaltningerne skulle fortsætte. Da det var ubestridt, at T var fortsat med at dyrke arealet, og at T herved havde tilsigtet en økonomisk vinding, og da T ikke kunne anses for at være i god tro om den fortsatte dyrkning, fandt byretten T skyldig. Ved straffastsættelsen var det på den ene side skærpende, at T havde handlet forsætligt, mens der på den anden side måtte lægges vægt på den meget langstrakte sagsbehandlingstid fra kommunens påbud i juni 2017 til politianmeldelse i april 2020 og endelig sagens hovedforhandling ved retten. T blev derfor idømt en bøde på 10.000 kr. og månedlige tvangsbøder på 4.000 kr., indtil påbuddet blev efterkommet. T ankede til landsretten, der tiltrådte, at arealet var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 forud for omlægningen, og at kommunens påbud, der var stadfæstet af Miljø- og Fødevareklagenævnet, var meddelt med rette. Efter sagens forløb måtte det senest i foråret 2019 have stået T klart, at han skulle ophøre med at dyrke arealet, ligesom det måtte lægges til grund, at T forsætligt havde undladt at efterkomme påbuddet og fortsat dyrkede arealet, hvorved han havde voldt skade på natur og miljø og havde opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel. Landsretten tiltrådte derfor, at T var skyldig, og stadfæstede på den baggrund byrettens dom.

Kommentar: Byrettens udsagn, der så vidt ses blev tiltrådt af landsretten, om, at et krav om fysisk lovliggørelse efter naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5, ikke kan gå videre end at fjerne ulovlige indretninger eller bringe en ulovligt fjernet indretning tilbage, må tiltrædes. I forhold til den konkrete sag må det endvidere tiltrædes, at de påbudte foranstaltninger om høslæt eller afgrænsning ikke udgjorde sådanne aktive reetableringsforanstaltninger, der ligger uden for § 73, stk. 5, idet formålet med

MRF 2022.255

*foranstaltningerne efter det af kommunen oplyste var at fjerne det tilførte materiale. Om problemstillingen se Pagh: 'Hvilke foranstaltninger kan påbydes som fysisk lovliggørelse?', Tfm 2016, s. 237 (246 ff.) samt bl.a. KFE 2020.987, **MRF 2021.235 Mfk** og **MRF 2022.209 Mfk**.*

Udskrift af dombogen**DOM**

afsagt den 1. december 2021

Rettens nr. 1409/2021

Politiets nr. 4100-88130-00014-20

Anklagemyndigheden

mod

T

født den 4. februar 1962

B-vej 180

9500 Hobro

Anklageskrift er modtaget den 22. marts 2021.

T er tiltalt for overtrædelse af

naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1, nr. 1, og nr. 6, jf. stk. 2, jf. § 3, stk. 2, nr. 1, og nr. 4, jf. § 74, stk. 1, jf. § 73, stk. 5, ved, som ejer af landbrugs-ejendommen ^{B-vej 180} med det tilhørende matrikelnr. ^{aa} der har et beskyttet hede- og overdrevsareal, som forud for sommeren 2015 blev inddraget i landbrugsdriften, forsætligt eller groft uagtsomt at have undladt at efterkomme Viborg kommunes påbud af 23. juni 2017 om at arealet "ikke pløjes udover eventuelt én dybdepløjning, ikke gødes, ikke sprøjtes og ikke sås", idet tiltalte fortsatte med at dyrke arealet, alt hvorved tiltalte voldte skade på natur og miljø, ligesom han opnåede eller tilsigtede en økonomisk fordel.

Påstande

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om bødestraf.

Anklagemyndigheden har endvidere nedlagt påstand om idømmelse af fortløbende månedlige tvangsbøder på 4.000 kr. indtil påbuddet efterkommes, jf. retsplejelovens § 997, stk. 3.

Tiltalte har nægtet sig skyldig.

Sagens oplysninger

Der er afgivet forklaring af tiltalte og af vidnet,

C.

Forklaringerne er lydoptaget og gengives ikke i dommen.
Der har været fremlagt luftfotos af arealet med matrikelnr. aa.

Kommunens varsel af påbud af 25. april 2016 og kommunens påbud af 23. juni 2017 har været fremlagt sammen med Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 14. december 2018, hvor kommunens påbud stadfæstes. Det fremgår af Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse, at kommunen skal fastsætte en ny frist for påbuddets efterkommelse.

Der er fremlagt brev af 24. januar 2019 fra Viborg Kommune til T
vedrørende genetableringen.

Der har endvidere været fremlagt referat af møde på rådhuset den 7. februar 2020.

Agrinord, der har været tiltaltes rådgiver, har som opfølgning på mødet sendt et brev den 3. marts 2020 til kommunen vedrørende dispensation.

Forholdet er politianmeldt den 2. april 2020.

Retten's begrundelse og afgørelse

Vidnet C har sikkert, troværdigt og detaljeret forklaret, at hun først så på luftfotos og efterfølgende foretog en besigtigelse af arealet, matr.nr. aa den 20. marts 2015. Besigtigelsen var kort og uden for den sædvanlige sæson. Alligevel observerede hun tilstrækkeligt med arter til, at hun vurderede, at der var tale om et areal, der var beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Miljø- og Fødevareklagenævnet har ved afgørelse af 14. december 2018 ikke fundet grundlag for at tilsidesætte vurderingen af, at der er tale om § 3-beskyttet natur på baggrund af de besigtigede arter og luftfotos.

Efter denne bevisførelse og de fremlagte luftfotos lægger retten til grund, at arealet i marts 2015 var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Tiltalte har anført, at påbuddet om genetablering af den beskyttede natur er ugyldigt, idet der ifølge påbuddet skal tages "1-2 årlige høslæt eller afgræsning". Det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5, at tilsynsmyndigheden kan kræve et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre det er af underordnet betydning. Efter praksis kan lovliggørelsen efter naturbeskyttelsesloven ikke gå videre end at fjerne ulovlige indretninger eller bringe en ulovligt fjernet indretning tilbage. Efter vidnet C's forklaring er der ved at lave 1-2 årlige høslæt eller afgræsning tale om fjernelse af noget af det materiale, der er tilført området. At der skal ske en fjernelse af noget tilført materiale, må anses for at have hjemmel i loven. At det ikke fremgår af på-

buddet, hvor lang tid dette skal fortsætte, kan ikke medføre, at påbuddet i sin helhed er ugyldigt.

Det fremgår af Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 14. december 2018, at Viborg Kommune skulle fastsætte en ny frist for opfyldelse af påbuddet. Retten vurderer, at Viborg Kommunes brev af den 24. januar 2019 indeholder en sådan frist.

Efter referatet af mødet på rådhuset den 7. februar 2020 kan dette møde ikke have givet tiltalte en berettiget tro på, at han ikke skulle opfylde påbuddet. Retten vurderer endvidere, at der ikke fra tiltaltes side kan være en formodning om, at brevet af 3. marts 2020 indeholder afgørende nyt, idet der alene vedhæftes en rapport om erstatningsnatur. Efter bevisførelsen må det lægges til grund, at dispensationsmulighederne blev drøftet og afvist på mødet den 7. februar 2020, ligesom der allerede blev taget stilling til dispensationsmulighed og erstatningsnatur i kommunens påbud og Miljø- og Fødevareklagenævnets stadfæstelse.

Det er ubestridt, at tiltalte i perioden fra 2015-2021 fortsat dyrkede arealet med matr.nr. aa. Uanset tiltaltes forklaring om, at han afventede en ny frist og svar på sin henvendelse, kan tiltalte ikke anses for at være i god tro med den fortsatte dyrkning.

Tiltalte har selv forklaret, at han dyrkede arealet for at få mad til sine grise, og at det ville have været besværligt at undlade at dyrke arealet. Det er således ubestridt, at tiltalte tilsigtede en økonomisk vinding ved at dyrke arealet.

På denne baggrund er det bevist, at tiltalte er skyldig i den rejste tiltale.

Ved fastsættelsen af straffen har retten på den ene side lagt vægt på forholdets karakter, herunder den skærpende omstændighed, at tiltalte må anses for at have handlet forsætligt, og på den anden side den meget langstrakte sagsbehandlingstid fra kommunens påbud til politianmeldelse og endelig sagens hovedforhandling ved retten. Straffen fastsættes derfor til en bøde på 10.000 kr., jf. naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1, nr. 1, og nr. 6, jf. stk. 2, jf. § 3, stk. 2, nr. 1, og nr. 4, jf. § 74, stk. 1, jf. § 73, stk. 5.

Forvandlingsstraffen fastsættes til fængsel i 10 dage.

Tiltalte skal endvidere betale månedlige tvangsbøder på 4.000 kr. fra den 1. marts 2022, indtil Viborg kommunes påbud af 23. juni 2017 om at arealet "ikke pløjes udover eventuelt én dybdepløjning, ikke gødes, ikke sprøjtes og ikke sås" efterkommes, jf. retsplejelovens § 997, stk. 3.

Thi kendes for ret:

Tiltalte, T , skal betale en bøde på 10.000 kr.

Forvandlingsstraffen for bøden er fængsel i 10 dage.

Tiltalte skal endvidere betale månedlige tvangsbøder på 4.000 kr. fra den 1. marts 2022, indtil Viborg kommunes påbud af 23. juni 2017 om at arealet "ikke pløjes udover eventuelt én dybdepløjning, ikke gødes, ikke sprøjtes og ikke sås" efterkommes.

Tiltalte skal betale sagens omkostninger.

Ida Johanne Sander

/adi

Udskriftens rigtighed bekræftes.
RETTEN I VIBORG, den 1. december 2021

Line Damsgaard
Retsassistent

DOM

afsagt den 25. oktober 2022 af Vestre Landsrets 13. afdeling (dommerne Thomas Jønler, Torben Geneser og Lisbeth Kjærgaard) i ankesag

V.L. S-2678-21

Anklagemyndigheden

mod

T

født den ...

(advokat Gert Lund, Aarhus)

Retten i Viborg har den 1. december 2021 afsagt dom i 1. instans (rettens nr. 1409/2021).

Påstande

Tiltalte T har påstået frifindelse, subsidiært formildelse. Tiltalte har gjort gældende, at eventuelle tvangsbøder først skal løbe fra medio august 2023.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse, dog således at tvangsbøder skal fastsættes fra den 1. marts 2023.

Forklaringer

Landsrettens begrundelse og resultat

Det lægges også efter bevisførelsen for landsretten, herunder de fremlagte luftfotos og C's forklaring, til grund, at arealet var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 forud for omlægningen i 2015. Viborg Kommunes påbud af 23. juni 2017, der er stadfæstet af Miljø- og Fødevarerklagenævnet den 14. december 2018, må anses for meddelt med rette, og der er ikke grundlag for at tilsidesætte påbuddet som ugyldigt i sin helhed. Det må efter sagens

forløb senest i foråret 2019 have stået tiltalte klart, at han skulle ophøre med at dyrke arealet. Det må endvidere lægges til grund, at tiltalte forsætligt har undladt at efterkomme påbuddet og fortsat dyrker arealet, hvorved han har voldt skade på natur og miljø og har opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel. Det tiltrædes derfor, at tiltale er fundet skyldig i overensstemmelse med tiltalen.

Straffen findes passende fastsat, og det tiltrædes, at tiltalte er pålagt tvangsbøder som sket, idet tvangsbøderne dog først skal betales fra den 1. marts 2023.

Med den anførte ændring stadfæster landsretten dommen.

T h i k e n d e s f o r r e t:

Byrettens dom stadfæstes med den ændring, at tvangsbøderne først skal betales fra den 1. marts 2023.

Tiltalte skal betale sagens omkostninger for landsretten.

Thomas Jønler

Torben Geneser

Lisbeth Kjærgaard

Udskriften udstedes uden betaling.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Vestre Landsret,

Viborg den 25. oktober 2022

B. Ørris

retssekretær